

Ali Rıza Bey- (Reşat Nuri Güntekin'in "Yaprak Dökümü" Romanı) Uyumlu

Karakter Romanın baş kahramanlarından biri olan Ali Rıza Bey, hayatını memuriyetle devam ettirmiş, namusuna ve ahlaka son derece düşkün bir aile babası olarak saygınlığa değer veren bir kişilik gösterir. Genel olarak kibar, dürüst ve namusludur. Batı dillerini de öğrenmiş olan Ali Rıza Bey için oldukça çalışkan ve modern dünyaya yatkınlık eğiliminde olduğu da söylenebilir. Fakat kendisinin yaşadığı hayat anlayışı ile çocuklarının ki arasında çeliştiği için geri planda kalmayı tercih eder. Kaderci ve pasiftir. Ne kadar katı kuralları varmış gibi görünse de duygusal bir yapıda olduğu için çocuklarının seçimlerine rıza gösterir.

Aktiviteler Ali Rıza Bey, kültürlü, kitap okumaya meraklı biridir. Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızca öğrenmiş biri olarak İstanbul dışında da memuriyet görevlerinde bulunur. Uzun süren memurluk hayatında belki de yaptığı tek aykırı hareket iş saatlerinde de zaman zaman okuması olarak göze çarpar. Fakat memuriyeti bıraktıktan sonra farklı uğraşlar da edinmek zorunda kalır. Her ne kadar istemese de canı sıkıldığında bir kurtuluş yolu olarak gördüğü kahvehanelere giderek gazetesini okur, dinlenir. Çamlıca ve Üsküdar taraflarında uzun yürüyüşler yapar.

ÖRNEK ANILAR

Gururlu Memuriyet görevinden ayrıldıktan sonra girdiği işte beş yıldır çalışan Ali Rıza Bey, eski bir tanıdığının kızının da aynı şirkette işe girmesine vesile olur. Leman isimli kızın patrone hamile kalması üzerine bir çözüm yolu bulamayınca gururuna yediremeyip işten ayrılır. En sıkışık, parasız kaldığı bir dönemde karısı Hayriye Hanım kızı Fikriye'den para istemesini isteyince de yine gururuna yediremez ve karısına rest çeker: "Bir daha onların adını ağzına aldığını işitmeyeyim... Seni boğarım. Çocuklarımla bir taneciği kendini kurtarır gibi oldu; şimdi de ona mı kancayı taktın? El adamına dilenci gibi el açıp Fikret'in yüzünü de yere getireceğiz, öyle mi? Bir daha onun adını ağzına aldığını işitmeyeyim, boğarım seni!"

Kurallı Yaşamda kendine edindiği kurallara sıkı sıkı bağlı olmaya çalışan Ali Rıza Bey evlatlarından bunun tam tersini gördükçe içten içe çıldırır. Kurallarını seven ve hayatını bu kurallara göre yaşamak isteyen Ali Rıza Bey'in evliliğe bakışı da aynı ciddiyette olduğu için 40 yaşına geldiğinde ancak evlenir: "Evlendiği zaman kırkına yaklaşıyordu. Bir aile kurmak onun gözünde yeni bir devlet kurmak kadar ehemmiyetli bir istiyordu. Bunun için belki de hiç evlenmeyecekti; fakat yakın bir arkadaşı bir gece, akrabasından bir kız teklif etmiş. Ali Rıza Bey de hayır demeğe utandıği için pekâlâ diye cevap vermişti."

Adil Hayat anlayışında olan hak ve hukuk gözetme prensibi onu şahsı dışında herkes için aynı düşünme durumuna getirir. Vicdanının sesine oldukça fazla kulak veren Ali Rıza Bey, iş hayatında hep bu nedenle kaybeder. Çalıştığı görevlerde haksızlık yapmaya zorlandığı için emeklilikten sonra belirli bir işte kalamıyor. Hatta oğlu evli bir kadınla ilişki yaşar, kocası tarafından sokağa atılan kadın ile evlenmek isteyen Şevket'e normalde izin vermemesi gerekirken o kıza da kıyamaz ve adil olup evet der: "Hanım, ben, uzun uzadıya düşündüm dedi. Oğlumuzun bu kadını yüzüstü bırakması doğru olmayacak. Benim tarafımdan Şevket'e söyle. İstedığı kadını kabul etmeye, ona kendi kızımız gibi kollarımızı açmaya hazırız, dedi."

Uyumlu Ne kadar dik olmaya çalışsa da uyumlu karakter yapısından ötürü insanlara kızamayan onları anlamaya çalışan Ali Rıza Bey, kendisine ters gelen pek çok şeyi kabullenmek durumunda kalır: "Eskiden kızlarının yabancı erkeklerin kucağında dans ettiğini, onlarla ağız ağza konuşup güldüğünü, تنها yerlerde kol kola gezdiğini gördükçe hırslıdan kendi kendini yedi. Şimdi bu acıyı ve utancı eskisi kadar duymuyor, kızlarının şu sayede belki iyi birer koca avlayacaklarını ümit ederek, bütün yolsuzluklara göz yumuyordu."

Pasif Hayatında kendine koyduğu hak yememek, kanunlara uymak, yardım etmek, namuslu olmak gibi kurallar yüzünden hep kaybeden Ali Rıza Bey, değiştiremediği her gerçeklik sonrasında pasifleşmeyi tercih eder. Başına pek çok kötü olay gelirken, o sadece izlemekle yetinir: "Bütün hayatını çocuklarına iyi fikirler ve iyi bir ahlak vermeye sarf etmişti. Acaba yeni zamanların bu havası onları da sarsacak, ihtiyar babaya son deminde bir yaprak dökümü mü seyrettirecekti?"

Kaderci Yaşadığı kötü olayları değiştiremeyeceğine yürekte inanan Ali Rıza Bey'in son derece inançlarına bağlı olmasından dolayı kaderci olduğunu söylemek mümkün. Olaylara müdahil olup değiştirmeye çalışmak yerine o susup izlemeyi tercih eder. Hayatında olup biten şeylere tepkisini kader deyip yetinmekle koyar: "Zaten yol yorgunluğundan tıkanmış olan Ali Rıza Bey'in lokmalar boğazında düğümleniyordu. Acı bir gülümseme ile boynunu bükerek: - Ne yapalım... Kader... talih... dedi."

Duygusal Her ne kadar ataerkil düşünce yapısına sahip olsa da içinde çocuklarına ve ailesine karşı koyamayan, her dediklerini yapmak isteyen bir baba figürü vardır. Parasız kalmasını içine oldukça fazla dert edinen Ali Rıza Bey, idealleri uğruna türlü acılar çeker. Çocuklarını en güzel ahlak değerlerinde yetiştirmek ister

fakat evinden kavga gürültü hiç eksik olmaz. Bu nedenle Ali Rıza Bey'in kaçtığı, sindiği, ağladığı çok zaman olur: "Onun için Ali Rıza Bey evde seslerin tizleşmeye, yükselmeye başladığını işittiği zaman ya odasına kapanıyor ya mutfak kapısından sokağa kaçıyordu."